

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Gravi perdite nemiche in velivoli

Un sommergibile nemico affondato — Puntate di reparti motorizzati dell'Asse sul fronte egiziano

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 2 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 828:

Nella giornata di ieri reparti motorizzati italiani e germanici hanno effettuato, sul fronte egiziano, alcune puntate durante le quali il nemico ha perduto una trentina di mezzi corazzati.

L'aviazione dell'Asse ha svolto intensa attività su formazioni avanzate e sulle retrovie avversarie.

Nei combattimenti aerei delle due ultime giornate cinquantuno apparecchi sono stati

abbattuti dai cacciatori italo-tedeschi; quattro altri precipitarono al suolo colpiti dal tiro di batterie contraeree.

Velivoli britannici hanno compiuto incursioni sulla Sicilia sparando raffiche di mitragliatrice su alcuni centri abitati e contro un treno passeggeri.

Un nostro sommergibile non è ritornato alla base. Le famiglie degli equipaggi sono state informate.

Nostri mezzi navali hanno affondato un sommergibile nemico.

Hude sovražne letalske izgube

Sovražna podmornica potopljena — Izpadi italijanskih in nemških motoriziranih oddelkov na egiptskem bojišču

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 2. septembra naslednje 828. vojno poročilo:

Včeraj so italijanski in nemški motorizirani oddelki izvršili na egiptskem bojišču nekaj izpadov, pri katerih je sovražnik izgubil kakih 30 oklopnih vozil.

Letalstvo osi je vršilo živahno delovanje nad sovražnimi prednjimi skupinami in nad sovražnim zaledjem.

V letalskih spopadih zadnjih dveh dni so italijanski in nemški lovci sestrelili 51 letal; 4 nadaljnja letala pa so zalede protiletalske baterije in so treščila na tla.

Britanska letala so izvršila napade na Sicilijo in obstrlevala s strojnimi nekatere obljubena središča in neki potniški vlak.

Ena naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče. Družine posadke so bile obveščene.

Naša pomorska sredstva pa so potopila eno sovražno podmornico.

Tovarištvo med italijanskimi in nemškimi vojaki

Berlin, 2. sept. s. Maršal Bastico, vrhovni poveljnik italijanskih čet v Severni Afriki, je dovolil razgovor nekemu nemškemu vojaku dopisniku. Maršal je posebno poudaril tovariškega duha, ki vlada med nemškimi in italijanskimi vojaki, ki se bore proti skupnemu sovražniku. Povprašan glede storitev nemških čet v Afriki, trdita odgovoril, da je nemški vojak tako v napadu kot v obrambi ponovno zgledno dokazal svojo prvovrstno sposobnost. Glede mešanega italijansko-nemških skupin je maršal Bastico rekel, da se vojaki obeh narodov čutijo tesno zedinjeni v vojnem življenju. Dnevni stik je ojačil vezi bratrskega tovarištva, ki vlada med njimi. Številni primeri kažejo odkritosrčnost čustev, ki vsežvejo Hitlerjeve vojake z Ducejevimi. Z vsakodnevnimi bitkami, je zaključil vrhovni poveljnik italijanskih čet v Afriki, trdita m klime in težkočami terena se je doseglo to, da so ljudje raznih narodov našli način za jasno izražanje tudi v govoru, kar je tudi sad pristranskega tovarištva.

Ducejevo zanimanje za razstavo umetnikov pod orožjem

Rim, 2. sept. s. Duce je sprejel v palači Venezia, pisatelja Francesca Saporita višjega oficirja in vojne invalida ter prostovoljca. Razgovorjal se je z njim o moralnem in enotnem uspehu prve razstave italijanskih umetnikov pod orožjem, katero je priredil glavni stan Kr. vojske in katere se je zaključila včeraj v Rimu v razstavnici palači. V 78 dneh te zanimive na-

rodne manifestacije izrednega umetniškega pomena, ki je prikazala junaštvo italijanskega vojaka Mussolinijeva časa, je razstavo obiskalo nad 100.000 ljudi. Prodaja so bila skoraj vsa razstavljena dela in za mnoga med njimi se je potegovalo več kupcev. Duce je dal natančno navodila za prenos razstave v Berlin, Moskovo, na Dunaj, v Bukarešto in Budimpešto.

Odličen zbor prefektov

Rim, 2. sept. s. Ob nedavnem imenovanju novih prefektov, je vzbudila pozornost ta kategorija visokih uradnikov, sefov pokrajnin, ki imajo veliko odgovornost in vedno bolj obsejne naloge ne samo v politično upravnem pogledu, temveč tudi v socialno gospodarskem. Tudi s fašističnega in borbenega vidika imajo prefekti odlične zadolžbe, kakor kažejo naslednji zanimivi podatki: Med prefekti je 93 bivših bojnikov, 19 odlikovanih s srebrno kolajno za vojaško hrabrost, 20 odlikovanih z bronasto kolajno za vojaško hrabrost, 6 odlikovanih z vojni križem za vojaško hrabrost, 94 odlikovanih s križcem za vojne zasluge, 17 vojni prostovoljcev, 27 vojni ranjencev, en fumianski legionar, en sansepolkrist, 42 pripadnikov fašizma pred pohodom 43 skvadristov, 43 udeležencev pohoda na Rim, 34 imetnikov liktorske pentlje, 2 ranjena za narodno stvar in en invalid za narodno stvar.

Pridelek tobaka v Bolgariji

Sofija, 3. sept. s. Poljedelski minister je sporočil, da je bil letošnji pridelek tobaka v Bolgariji za anektiranimi ozemljimi ocenjen na 62 milijonov kilogramov.

Velik razvoj industrije v Argentini

Buenos Aires, 2. sept. s. Velik razvoj argentinske industrije kaže danes ob priliki industrijskega dneva objavljena statistika. Industrijskih podjetij je 57.200, v katerih je zaposlenih 780.000 oseb. V industriji je investiran kapital 4.700 milijonov pezet. Podatki o proizvodnji kažejo, da Argentina ni samo velika poljedelka država, temveč tudi industrijska. Vrednost poljedelske proizvodnje je znašala preteklo leto 1.908 milijonov pezet, vrednost živinorejstva 1.473 milijonov, gozdarstva in rudarstva 656 milijonov, industrijskega delovanja pa 3.400 milijonov pezet. Industrija je torej na prvem mestu v nacionalni proizvodnji.

Špansko-argentinska trgovinska pogodba

Buenos Aires, 2. sept. s. V kratkem bo podpisana trgovinska pogodba med španjo in Argentino za nabavo 10 milijonov stotov žita in znatnih količin tobaka ter poljedelskih proizvodov. Prevoz tega blaga, ki se bo takoj pričel, bodo oskrbele španske in argentinske ladje.

Smrtna nesreča

Horthyjevega zeta

Budimpešta, 2. sept. s. Dospela je vest, da se je grof Jurij Karolyi, zet regenta Horthyja smrtno ponesrečil pri letalski nesreči. Regentov zet je bil prostovoljec v madžarskem letalstvu. Pri poizkusu poletu s svojim letalom, v katerem je bil tudi neki pilot podoficer, je letalo strmoglavilo iz višine 700 m v Donavo in je s posadko vred utonilo. Zdaš iščejo trupla in letalo. Vest je vzbudila globoko sočustvovanje med madžarskim narodom, ki sožaluje s tako od usode hudo prizadetim regentom.

Nespremenjene smer-nice v japonski zunanji politiki

Tokio, 2. sept. s. Japonski zunanji minister, ki je demisioniral, je danes izročil svoje posle šefu vlade, ki je začasno postal tudi zunanji minister. Šef vlade je ob tej priliki izjavil, da sprememba v vladi ne bo spremenila japonske zunanje politike. Novi zunanji minister bo imenoval skupno z ministrom za novoustanovljeno ministristvo za Vzhodno Azijo.

Docela uničena kitajska brigada

Tokio, 2. sept. s. V noči na 31. avgusta so japonske čete obkolile 2 km južnozapadno od Linchima v pokrajini šantung 17. brigado 51. kitajskega armadnega zbora, ki je imela 2800 mož. Po hudih borbah je bila kitajska brigada popolnoma uničena. Japonci so zajeli 594 ujetnikov. Na bojišču je obkolilo 1609 sovražnih vojakov. Japonci so zaplenili 22 str. jnc in 1000 pušk ter veliko količino streliva.

Prodor brzih oddelkov do Volge

Nadaljevanje ofenzive jugovzhodno od Anape — Na Volgi in Ladoškem jezeru potopljene sovjetske ladje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. sept. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Jugovzhodno od Anape nadaljujejo nemške in rumunske čete s svojim napadom na sovražnika, ki se srdito bojuje na utrjenih višinah.

Pred Stalingradom so naskakujoče čete med boji zasedle še več ozemlja. Severno od mesta so hitri oddelki dosegli Volgo in odbili več sovražnih protinapadov. Protiletalsko topništvo je na Volgi potopilo sovjetsko 500 tonsko ladjo. Izvidniško letalo je ob delti Volge potopilo južno od Astrahana sovjetsko petrolejsko ladjo.

Jugovzhodno od Kaluge in pri Rževu je bilo več krajevih sovjetskih napadov odbitih.

Južno od Ladoškega jezera so se ponesrečili ponovni sovražni napadi in je imel sovražnik zelo krvave izgube. Sovjetska topničarka je bila potopljena, dva vlačilca pa poškodovana.

Bojna letala so podnevi in ponoči napadala železniško križišče severozapadno od Moskve. Ugotovili so več obsežnih požarov in eksplozije.

Ponoči so sovjetska letala bila nad generalnim guvernementom in vzhodno Prusijo in so zlasti napadala stanovanske predele v Varšavi. Izbruhnili so več požarov.

Med napadi hitrih nemških in italijanskih oddelkov proti angleškim postojankam v Egiptu je bilo uničenih 30 sovražnih tankov. Med temi boji je nemško in italijansko lovsko letalstvo 31. avgusta in 1. septembra sestrelilo 51 angleških letal. Štiri letala je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Na Sredozemskem morju je nemška podmornica potopila sovražno 4000 tonsko ladjo, ki je vozila v konvoju.

Ponoči je angleško letalstvo napadlo več krajev v Posarju. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanskih predelih je zlasti v Saarlauternu nastala stvarna škoda in škoda na postopjih. Dve napadajoči letali sta bili sestreljeni.

Lahka nemška letala so z bombami težke vrste zadela v polno taborišča čet na angleški južni obali. Ponoči so letala metala rusilne in zažigalne bombe v Midlandu in v severozapadni Angliji. Izbruhnili so mnogo požarov.

Nemški odgovor na angleško nasilje

Vrhovno poveljstvo oboroženih sil nadalje poroča:

V angleškem povelju, ki je bilo zajeto pri Dieppu se navaja v dostavku k poglavju 4, št. b-2 K: »Kadarkoli je mogoče, naj se zvežejo roke ujetnikov, da ne bi mogli uničiti svojih dokumentov.« V uradnem poročilu vrhovnega poveljništva oboroženih sil z dne 30. avgusta 1942. je bila med drugim objavljena tudi ta odločba angleškega operacijskega povelja. Angleška vlada ni zavzela stališča glede tega. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil je zaradi tega odredilo, da se vsi angleški oficirji in vojaki uklenjejo. Razlog za tako ravnanje je bil sporočen ujetnikom.

Sovjetska fronta prebita

Pomen prodora do Volge — Sovjetski obrambni sistem pri Stalingradu skrajno poslabšan

Berlin, 2. sept. s. Glede zadnjega razvoja na fronti izjavljajo v berlinskih vojaških krogih, da se je pričela nova zanimiva faza vojne na vzhodni fronti. Iz nemškega uradnega vira so sporočili, da je bila dosežena Volga severno od Stalingrada. Ne označuje se še natančno kraj in tudi ne v kakšni širini je bila reka dosežena, vendar se izjavlja, da so te operacije izredne važnosti z ozirom na vest, da je bila sovjetska fronta zapadno od Volge razbita.

Vesti v nemškem vojnem poročilu pričajo ne samo o naravnost ogroženem Stalingradu, temveč tudi o skrajnem poslabšanju v vsem sovjetskem obrambnem sistemu v tem odseku. V Berlinu pravijo tudi, da se napad na boljševiške postojanke ob severni kavkaški obali Črnega morja naglo razvija in da nemške ter zavezniške čete pridobivajo še nadalje na terenu.

Pregled položaja

Berlin, 2. sept. s. Obupni, a brezuspešni poizkusi boljševiških čet, da bi zadržale nezadržen pohod Nemcev in zaveznikov v Stalingrajskem odseku, kažejo neizpodbitno nevarnost položaja, v katerem se nahajajo branilci velikega boljševiškega središča. V zadnjih 24 urah, je nemško napredovanje doseglo vrhunec in napadajoče čete so znatno napredovale tako na jugu, kakor na jugozapadu močne trdnjave. Kakor obvešča vrhovno poveljništvo, je nemškimi napadalnimi četami na neki točki stalingrajske fronte uspelo pregaziti sovjetske sile, ki so branile izredno močno utrjeno postojanko. V teh borbah je bilo zavzetih okrog 50 bunkerjev severozapadno od Stalingrada.

Bombniki in strmoglavci so napadali z velikim uspehom sovjetske utrjene postojanke in zadali sovražniku najhujše izgube. S polnimi zadetki je bilo uničenih nad 30 tankov in 15 sovjetskih topov. Nemški lovci so uničili na tleh 16 sovražnih letal, 54 letal pa je bilo sestreljenih nad bojiščem. Sestrelili so jih lovci s rodelovanjem protiletalskega topništva.



Ta ukrep bo takoj odpravljen, ko bo angleška vlada z uradnim poročilom razveljavila določbe v zgoraj navedenem povelju. Glede uklepanja nemških vojni ujetnikov izjavlja vrhovno poveljništvo oboroženih sil tudi, da bo na vse bodoče divjaške metode te vrste, ki so nasilje in ponižanje hrabrih vojakov, takoj in neposredno odgovorilo s hujšimi represalijami. Nemške čete so ravnale in skrbela za angleške ujetnike kakor za spoštovanja vredne nasprotnike, kakor kažejo številni fotografski dokumenti o Dieppu. Angleškemu poveljništvu se prepušča sodba o tem, ali bo sprememba, ki jo je poveljništvo uvedlo v ravnanje z ujetniki po izkustvu pri Dieppu, zadela bolj nemške ali angleške ujetnike.

Angleško izmikanje

Amsterdam, 3. sept. s. Angleški vojni minister je objavil izjavo z ozirom na sporočilo v včerajšnjem vojnem poročilu nemških oboroženih sil o angleškem pri Dieppu najdenem povelju, ki priporoča, naj se zvežejo roke nemškimi ujetnikom in se jim s tem prepreči uničenje lastnih dokumentov. Kakor poroča angleška poluradna agencija, bo uvedena preiskava, da se ugotovi, ali je bilo tako povelje resnično izdano. Kategorično se zanika, v izjavi, da so ujetnikom zvezali roke. Kakršnokoli povelje take vrste, zaključuje izjavo, bo preklicano v primeru, da je bilo izdano.

Številne boljševiške skupine, ki so pripravljale napad. Snovi so nemške čete zavzele neko nadaljnjo močno utrjeno višino. Z današnjimi napadi je bilo osvojenega zopet mnogo zemlja, kjer so nemške sile prodirle v utrjeni sistem, ki brani Stalingrad.

Uničevanje sovražnih oskrbovalnih zvez

Berlin, 2. sept. s. Iz vojaškega vira se domnava, da so včeraj močne skupine nemških bojnih letal bombardirale z uspehom sovjetske cestne in oskrbovalne zveze ter progo na odseku Stalingrad—Krelov—Kanišino. Na Volgi je nemško izvidniško letalo potopilo eno sovjetsko petrolejsko ladjo. Številne druge transportne ladje so bile potopljene ali poškodovane z bombami v teku izvidniškega oboroženega poleta nad Ladoškim jezerom.

Triumf rumunske konjenice

S kavkaške fronte, 2. sept. Z zavzetjem Anape zvečer dne 31. avgusta, je bila kronana s čudovitim uspehom vrsta operacij rumunske konjenice, ki je razbila sovjetske skupine južno od Rostova ter jih je potem porazila in zasledovala do Anape, tako vzdolž obale Azovskega morja, kakor vzdolž zadnjih hiš ob Kubanu. Koncem julija, ko so dobile ukaz za vstop v akcijo, do danes so rumunske konjenice edine prevalele na stotine kilometrov po najrazličnejšem terenu ter premagale raznovrstne težkoče in ovire ter različne improvizirane obrambne položaje sovražnika. Sposobnost, ki so jo rumunski konjeniki v tej fazi kavkaške vojne pokazali, je bila enaka sposobnosti, katero so izpričali že ob Dnjestrju in na Krknu, kjer so s tolikim zaletom vrgli iz položajev sovjetske, še za obrambo sposobne sile.

Nova zmaga je torej nov triumf specialnih čet, ki jim je pripadla čast zavzeti prvo kavkaško pristanišče ob Črnem morju Anapa. Anapa je bila zavzeta v naskoku in osvojeni so jo konjeniki maršala Antonesa. Mesto, ki je bilo med najbolj znanimi ruskimi zdravišči, ni mogoče zdaj več prepoznati. Sovjetski vojaki, ki so bili potolčeni v severnem delu Tamana in južno od Krasnodara, so zbežali v Anapo, preganjeni s silo civilno prebivalstvo in vse uničili ter čakali na priliko za pobjeg po morju. Njih upanje pa je bilo zaman, kajti nemško letalstvo je omrtvilo njih kretanje.

Z zavzetjem Anape je bilo Sovjetom odvzeto dragoceno pristanišče ob vzhodni obali Črnega morja, nakar je bil zlomljen odpor, ki ga je sovražnik nudil še nekaj dni okrog mesta.

Finski odsek

Helsinki, 2. sept. s. V zadnjih 24 urah se je nadaljevalo izredno močno bojno delovanje vzdolž vse fronte v Karelskem ožblju, kje je finsko topništvo neprestano obstrlevalo odprna gnezda in v zaledju se zbiralajoče sovjetske oddelke. Finska pehota je bila v več oddelkih v živahnih borbah s napadajočimi oddelki, ki so bili vsi odbiti in so imeli hude izgube. Na fronti Annuske ožine je finsko topništvo zadelo in uničilo celoten sovjetski železniški konvoj. Pehota je odbila oborožen izvidniški napad, topništvo pa je razpršilo v zaledju se zbiralajoče rdeče oddelke.

Na fronti Vzhodno Karelije obsojuzmanskodolovanje topništva v južnem odseku. V severnem odseku je bilo pri Rukajaviju živahno delovanje patrulj. Neko sovjetsko letalo, ki je skušalo preleteti Helsinki, je protiletalska obramba odbila.

Izpred okrožnega sodišča

Iz cenika je napravil kupoprodajno pogodbo, tožitelj pa mu ni mogel dokazati, da je imel namero uporabiti jo v svojo protipravno korist

Ljubljana, 3. avgusta. Včeraj so imeli v razpravni dvorani št. 79 sodniki opravka z zanimivim spornim primerom iz našega trgovskega življenja. Trgovca Z. Z. je vložil kot subsidiarni tožilec in zasebni udeleženec kazensko tožbo proti lastniku znane trgovine s številom 44 letnemu B. L., ki je po rodu Čeh iz Kijskega v doslej še ni bil kaznovan. Tožba je povzela tudi državno tožilstvo, ki ga je na razpravi zastopal državni tožilec dr. Lučovnik. V obtožnici je subsidiarni tožilec trdil, da je obtoženec lani konec avgusta prenehal cenik za kuhalne kozarce v kupno pogodbo s tem, da je na cenik, na katerem mu je podpisal Z. Z., le klavzulo o 3% skonto pri takojšnjem plačilu, pripisal tik nad njegovim podpisom pristavek: »To blago sem vam po navedenih cenah prodal« in da je na levi strani istega cenika pred literarnimi merami napisal množico kozarcev, in sicer z namenom, da bi se uporabila listina kot prava, to je kot dokaz sklenjene kupne pogodbe. Nadalje je bil naj obtoženelec zgoraj označeno prenehanje listino skušal uporabiti kot pravo kupoprodajno pogodbo, da bi iz Javnih skladišč v Ljubljani dvignil večjo količino stekla, ki je bilo lasti tožilca Z. Z. Končno naj bi bil isto listino v pravnih zadevah okrajnega in okrožnega civilnega sodišča uporabil kot pravo, pri čemer je bilo podano priznanje, da je pristavek »To blago sem vam po navedenih cenah prodal« pripisal sam. S tem bi naj bil zagrešil prestopitev in dve zločinosti po § 214-I oziroma II kz zakona delno v zvezi s § 31.

Obtožba je sledila obširna obrazložitev, iz katere povzamemo na kratko naslednje. Obtoženelec se je avgusta lani zanimal za nakup kuhalnih kozarcev. Pri njem se je oglasil zasebni udeleženec in mu ponudil v nakup vso svojo zalogo. Obtoženelec ni bil voljan kupiti vseh kozarcev, temveč le določeno kupo. Ker je bil Z. Z. po svojem pooblaščenju v pogajanjih z neko drugo tožbo, ki je hotela kupiti vso zalogo, obtoženelec ni hotel ugoditi. Po zadrževanju obtoženelec na podlagi izpovedi priča, tega dne ni prišlo do sklenitve kupitve. Že naslednji dan se je obtoženelec zglasil pri ravnatelju Javnih skladišč in mu dejal, da je od Z. Z. kupil količino kozarcev, kakor jo je sam označil v ceniku in skušal doseči izročitev blaga. To se mu naj ni posrečilo samo zaradi stališča ravnatelja, da bo izročil blago le, če bo prejel zadevno odredbo lastnika.

Popoldne sta se obtoženelec in zasebni udeleženec zopet sestala in slednji je dejal obtožencu, da bo prodal kozarce čez dva dni, če do tedaj ne bo prodal vse zaloge trgovcu, ki se z njim pogaja. Tedaj mu je na njegovo prigovarjanje tudi priznal 3% skonto ob takojšnjem plačilu, kar je zapisal na cenik in podpisal. K temu da je potem obtoženelec pripisal inkriminirano besedilo »To blago sem vam po navedenih cenah prodal«, in sicer tako, da je pristavek tvoril nekako logično celoto z zapisom klavzule o 3% skonto. Razen tega je obtoženelec nad podpisom napravil še samostan pristavek na levi strani cenika pred literarnimi merami, in sicer je zapisal število kozarcev tako, da je doletel cenik dobil videz kupoprodajne pogodbe, zlasti ker je bil na njem podpisani tudi obtoženelec. To listino naj bi potem hotel uporabiti v svojo korist, kakor smo že zgoraj navedli.

Senatu je predsedoval sos Ivan Brelih, kot sodnika pa sta sodelovala št. dr. Felaher in sos Anton Šporn. Zasebnega udeleženca je zastopal dr. Stane Jereb, obtožence pa je zagovarjal dr. Rudolf Krivic. Razprava je bila mestoma zelo živahna, zlasti med končnimi govorji odvetnikov, ki sta oba ponovno replicirala.

Obtoženelec je krivdo zanimal. Izpovedal je, da se je z trgovcem Z. Z. pogajal za nakup kozarcev čez leta 1939. Pogodba je bila takrat sicer sklenjena, ker pa je potem Z. Z. zahteval višjo ceno, ni bila izpolnjena. O poteku pogajanj, iz katerih se je potem razvila civilna in sedanja kazenska tožba, je izpovedal v bistvu enako, kakor je navajala obtožnica. Zadrževal pa je, da je bila kupoprodajna pogodba ob njegovem obisku v Javnih skladiščih, ko mu je Z. Z. priznal 3% skonto, že sklenjena pod pogojem, da Z. Z.-jev polno močenelec še ni prodal kozarcev drugi tožbi.

Zmenila sta se, da bo prevzel kozarce čez dva dni. Tedaj pa tožila ni bilo na sestanek. Inkriminirano besedilo da je vpisal na cenik pred ravnateljem Javnih skladišč. Zanimal je, da bi bil zahteval od

ravnatelja na podlagi tako prirojene listine izročitev blaga. Listino je izpolnil le za svoje potrebe in je ni imel namena uporabiti zato, da bi si z njo pridobil kakšno protipravno korist. Popoldne mu je potem Z. Z. telefoniral, da mu kozarcev ne more prodati, ker jih je že prodal drugemu interesentu. Zagrozil mu je s tožbo, če sklenjene pogodbe ne izpolni. Glede besedila je trdil, da ga je zato napisal v prvi osebi, ker ne obvlada dobro slovenske, številke na ceniku pa je pripisal, ko je bil pri svojem odvetniku, kateremu je poveril vložitev zasebne tožbe na izpolnitve kupne pogodbe. Zapis je bil le »ad informandum«.

Priča Z. Z. je izpovedala tako, kakor je trdila obtožnica. Tudi iz njenih izpovedi je sledilo, da je bila vendarle kupčija sklenjena pod pogojem, če blago že ni prodano. Kasneje se je namreč izkazalo, da je bilo blago prodano drugi tožbi šele dva dni kasneje. Torej je bila kupčija veljavna že nepogojno. Priča je povedala še, da je bilo kozarcev 1700 in da je oškodovana za 15.000 lir. Sedaj so kozarci še vedno v Javnih skladiščih pod zaporo, ki jo je odredilo sodišče na zahtevo obtožence. Na zahtevo pravnega zastopnika Z. Z. je sodišče prišlo o njeni izpovedi zapislego.

Prečitane so bile nato še izpovedi nekaterih drugih priča, ki so prisostvovali razgovoru med zasebnim udeležencem in obtožencem, nakar so dobili besedo tožila in branitelj. Državni tožilec kakor pravni zastopnik zasebnega udeleženca sta bila mnenja, da je razprava dokazala krivdo obtožence po obtožnici. Branilec pa je izvajal, da je bila pogodba med obema strankama o nakupu kozarcev sklenjena, listina pa, kakor so izpovedale priče, ni bila nikjer uporabljena kot dokaz sklenjene pogodbe. Ravnatelj Javnih skladišč je izpovedal, da ni imel vtisa, da bi hotel obtoženelec z listino dobiti od njega blago. Drugi priča je obtoženelec napravil vprico dr. Krivica v njegovo informacijo. Torej blago s prenehanjem listino ni bilo zahtevano. Listino je potem predložil sodišču branilec v civilni pravdi na svojo pobudo in ne na pobudo obtožence. Če je potem kdo zagrešil zločin, ga gotovo ni obtoženelec.

Po kratkem posvetovanju je senat obtožence po § 280 kp oprostil z motivacijo, da § 214 zahteva, da je podana namera, da bi se prenehanje listine uporabila kot prava. Ta namera v postopanju ni bila dokazana. Dejanje torej ni kaznivo, zasebni udeleženec pa je bil s svojim okoliškimskim zahtevkom zavrnjen na pot civilne pravde.

NE 77.000 TEMVEČ 27.000 DIN

V včerajšnje poročilo o razpravi proti Franti Drmotovi zaradi dveh prevar se je vrnila neljuba tiskovna pomota. Drmotova ni oškodovala vseh oškodovancev za 77.000 din, pač pa za okoli 27.000 din. Popravljamo, ker nismo hoteli in nočemo nikomur delati krivice.

Iz starih spominov

Ljubljana, 3. septembra. Myriophyllum (polatinjeno iz grščine, nemški Tausendblatt, slovenski v dobesedni prevodi nemara »tisotlistnica« ali pa »tisoperesnica«) je dvokoličnica (dikotila), ki raste po vseh delih sveta v celotni v tekočih sladkih vodah. Rastlina ima čisto zelo dolgo, gibljivo, mehko steblo z mnogimi vejastimi razcepki. Njeni listki so drobno pernatost razcepljeni, podobni kocičnicam in rjavkasto zelenkasti. Na njenem razcepu, komaj vidno molečem iz vode, so neznatni dvospolni cveti. Kot taka tvori rastlina plujoče šope, prirasle na kamenje, ki zopre smrdi, če so količiki časa na suhem. Mirrofilu najbolj podoben je sorodni ceratophyllum, ki ima trša stebila ter se najbolj počuti v mirno stojiščih vodah.

Preden je bila urejena Ljubljanska skozni sredino mesta, se je šopiril v njeni strugi mirrofil v takšni množini kakor ne kmalu kakšna druga povodna zel. Zato ga je bilo treba gledati kolikor toliko krotiti, saj je ovrpal ponekod ne le vodni teč, ampak tudi plovbo. Predvsem je delal preglavice barjanom, ki so dovažali v mesto svoje dni šoto v velikih čolnih ter jo izkravali, razen na Trnovskem pristanu, kjer so izvažali tudi Podpečani kamenje in Vrhničani opoko, predvsem ob Sv. Petru nasipu (nasproti sedanjemu praznemu prostoru med mesarskima tržnicama) in spod Unjarske ulice, potem pa še sredi med Šempetarskim mostom in bodočo zatvornico ob Ambroževem trgu. Nekoč so se pojavljali poleti za časa, ko je bilo vodno stanje bolj nizko, v Ljubljani s kosami trdni možaki v močnih

umjenih skornjih z golenicami (stibalami), sezračnimi nad kolena. Njihova naloga je bila kosnja vodne trave, kakor so rekali po navadi ljudje mirrofilu. Delo je bilo vse prej ko prijetno in netezavno, kajti kosci je moral biti pri hoji po reki zmerom previden in pozoren, da ga ni spodnesla voda ali da ni spodranil na večjem gladkem kamnu. To se mu je lahko pripetilo, ko je mahal s koso po gosti travici, zakoreninjeni v blatnem grušču. Razen tega je moral dobro paziti, da se je sproti ogibal kotljam ali krnicam, katerih je izdobil voda vse polno, odnoano da ni štrbunknil v vodo, kakor je bil dolg in širok. Ko se je začelo preganjanje, napovedano mirrofilu, so se jeli počasi pomikati dolgi splavi pokosene-ga po Ljubljani proti tedaj še naravnemu njenemu vodopadu na Fužinah. Ako je zanesla voda takšno stvar bolj k obrežju, je ulegla precej nagajati ondodni obrtnikom (mlinarjem, kovačem i. dr.), ki so imeli bliže brega primerne naprave za ukroščanje vodne moči ter so morali tako imenovane grablje, zamašene z naplavljeno »tisotlistnico«, pogosto trebiti in čistiti, da so jih obvarovali poškodb.

Po mnogo letih, od kar je bilo urejeno glavno mestno povodje, se je mirrofil zopet zarastel. Bolj neznatno v Ljubljani sami, a še to zgoj tam, kjer mu na tlakovcem njenemu čnu naneseni grušči vendarle nudi ugodna tla za prospanje rasti, in v Gruberjevem prekopu nizdol atvornice za Gradom, v bolj izdatni množini pa že v Gradaščici z naravnimi tili, in sicer od mostu, ki veže Groharjevo in Riharjevo ulico, dalje. Težav in sitnosti pa ta povodna rastlina, kakršne je povzročala prednamcem, po vsej priliki vsaj v strugi Ljubljane ne bo mogla več dosti stresati.

Iz Hrvatske

— Hrvatsko-slovaška prireditel. Hrvatsko-slovaško društvo v Zagrebu pripravlja za konec oktobra prireditel pod naslovom »Teden hrvatske umetnosti«. Prireditel bo obsegal razstavo umetnin in knjig, glasbene in gledališke nastope in predavanja v zagrebškem radiu. To prva hrvatsko-slovaška prireditel ter vrste na Hrvatskem.

— Solanje gozdarskega osebja. Hrvatsko ministrstvo za gozdove je objavilo pravila o gozdarski soli na Hrvatskem. Sola ima namen vzgojiti dobro lovsko in gozdarsko osebje ter gozdarsko tehnično pomožno osebje. Pouk v soli traja 10 mesecev. Gozdno tehnično pomožno osebje se bo po solalo še 10 mesecev v posebnih gozdarskih tečajih. V gozdarsko šolo se sprejmejo samo taki učenci, ki so bili že eno leto v gozdarski praksi. Učni načrt obsega najprej poleg strokovnih predmetov tudi splošne predmete. Absolventi bodo opravljali kot poduradniki samostojno lovsko gozdarsko službo. Obiskovanje gozdarske nadaljevalnih tečajev se mora pričeti najpozneje dve leti po dovršitvi gozdarske šole. Uspešna dovršitev tečaja odpira tečajnikom uradniško pot v državni gozdarski službi.

— Izvoz sliv. Hrvatska je začela izvažati slive. Samo iz Brčkega bodo izvozili letos nad 1000 vagonov sliv.

— Hrvatska uvaža papir. Uvoz inozemskega papirja, izven kontingenta je vezan na dovoljenje strokovne zadruge za papir.

— Dr. Švrljuga ponovno izvoljen za predsednika zagrebške borze. Zagrebška blagovna in efektna borza je imela te dni občni zbor, na katerem je bil dosedajni predsednik dr. Stanko Švrljuga ponovno izvoljen za predsednika.

— Tovarne pletenin na Hrvatskem. Po najnovjših podatkih ima Hrvatska 35 tovarnih pletenin in preje ter 16 tovarnih nogavic. Izmed njih so štiri kotonske predilnice. Podatki se nanašajo samo na tovarne, ne pa na obrtne izdelovalnice pletenin, ki jih je na Hrvatskem cela vrsta.

— Reforma solstva. Pouk v hrvatskih solah, zlasti srednjih, je bil temeljito reformiran. Najprej je bilo treba zasedati mnoga učiteljska mesta z novimi močmi. Solških knjig je bilo sicer mnogo, toda uporabnih zelo malo. Treba je bilo poskrbeti tudi za učne knjige. Učne metode so bile zasnovane na novih pedagoških in psiholoških načelih. Učence naj dobijo v soli pobudo za samostojno delo, v katerem se bo zavedal svojih dolžnosti. Pouk ni več abstrakten niti v naravoslovju, temveč povezan s praktičnimi dokazi in pri tem se upošteva duševni razvoj učenca. Tujih jezikov so mladina v solah ne bo več učila tako, da bi se morala napamet naučiti slovnice tega jezika. Mladina naj se seznani z bistvom naroda, čigar jezika se uči tako, na se uvede iz žive ponazoritve teoretično in praktično učenje jezika. Za dekleta bodo določeni posebni gospodinjstvi učni predmeti. Hrvatske srednje šole določene in gimnazijske razrede. V prvih se bo polagala največja važnost na praktične predmete, v drugih pa poleg splošnih predmetov še na klasične jezike. Med počitnicami bo solska mladina zaposlena na kmetih, kjer bo

bil mračna natura. Vedel je, da ni človek nič brez dokumentov.

Na drugi strani je bilo pa važno, da bi čim prej izginili. Kaj bi mu pomagalo, če bi imel dokumente v rokah, pa bi pravočasno ne odnesel pet?

Odločilo se je torej obrniti proti glavnim vratom, poiskal iz svežnja pravi ključ in jih odprl. Hladen nočni zrak je zapljal skozi vrata in Juan si je prvič po petih letih globoko oddahnil. Bilo je nepopisno lepo biti svoboden — ne, ne sme dovoliti, da bi ga ponovno zgrabili. Brezpogojno je moral dobiti svoje dokumente. Tudi denar mu je bil potreben. No, oboje bo znal najti v ravnateljevi pisarni. Segel je po samokresu in ga pripravil na strel.

Potem je pa odločno odprl pisarniška vrata. V pisarni je gorela luč in ravnatelj je sedel za pisalno mizo. Nejevoljno je dvignil glavo, Juan je preteče dvignil samokres. Don Pedro je presenečeno vstal in dvignil roke. Juan ga je potisnil k steni in mu z osornim glasom zapovedal, naj se ne gane. Potem je bil pa iskati dokumente in denar. Toda našel ni ničesar.

Razočaran se je Juan znova obrnil k ravnatelju in mu zapovedal sleči suknjico. Močje je don Pedro izpolnil njegovo povelo. Juan je naglo oblekel ravnateljevo suknjico, snel kloboč z obešalnika in vprašal grozeče: — Kje so moji dokumenti?

Don Pedro je stal bledega, trdega obraza v ostri svetlobi in ga motril izpod čela. Nobena mišica njegovega obraza se ni zgnila. Bil je precej nizke, koščene postave.

— S katero črko se začenja vaše ime? — Juan Mendoza! Gospod, moj potni list, hitro, hitro...

— Mendoza? Mendoza, pravite? Čujte...

Vlajanje pročaji za odvojitvev nepremičnin

Nekatero stranke vlajanje prošnje za pooblastilo v smislu čl. 1 Kr. ukaza od 7. maja 1942-XX št. 645 (Sl. l. 237/53) za odvojitve pogodbe o nepremičninah in za pogodbe o stvarnih pravicah na nepremičninah pri inšpektoratu za sodstvo v Ljubljani, namesto pri upravnem oddelku (II) Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino, kar zakasni poslovanje s temi vlogami.

Zaradi tega se interese opozarjajo naj v bodoče vlajajo predmetne prošnje neposredno pri upravnem oddelku (II) Visokega komisariata.

Iz pisarne Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino

pomagala kmetovalcem delati. Tako se bo do novega vlajanja tesni stiki med šolsko mladino in ljudstvom, mladina se bo naučila spoznavati in ceniti kmetško delo.

Iz Srbije

— Podržavljenje židovskega premoženja. Premoženje židov, ki so bili 15. aprila 1941. državljani bivše Jugoslavije ali ki niso imeli nobenega državljanstva pride po zakonu brez oškodovnine v last srbske države. Srbija jamči za dolgotve teh židov samo do višine izkupička za njihovo premoženje.

— Obvezna prijava koles in pisalnih strojev. Srbska centrala za železo in kovine je odredila, da je treba v 10 dneh prijaviti vse pisalne stroje in kolesa po stanju z dne 25. avgusta, v kolikor niso bila registrirana pri pristojnih oblastih 15. avgusta. Kolesarji morajo poleg tega prijaviti koliko setavnih delov imajo v zalogi. Nakup ali prodaja pisalnih strojev ali koles je dovoljena samo z dovoljenjem centrala za železo in kovine.

— Dobra vinska letina v Zupi. Kakor iz drugih pokrajin jugovzhodne Evrope, tako poročajo tudi iz Zupe, središča srbskega vinogradništva, da bo letošnja vinska letina zelo dobra.

— Srbsko-madžarski dolgov. V smislu prejšnje ureditve vprašanja starih blagovnih terjatev med Madžarsko (brez priključenih južnih pokrajin) in Srbijo, bi bili morali madžarska in srbska Narodna banka sprejemati plačila do konca junija 1942. Ta termin je bil pa podaljšan do 31. julija 1943. Madžarska Narodna banka sporoča, da se bodo protivrednosti v pengó za dinarske zneske pri Srbski Narodni banki likvidirale po vrstnem redu vplačil.

Iz Spodnje štajerske

— Veliko manifestacijsko zborovanje v Celju. V soboto in nedeljo je bilo Celje v znamenju velikih svečanosti štajerskega žnezmabunda. Prirejen je bil prvi okrožni dan, na katerem so se zbrali zastopniki vseh krajevnih skupin. Kot častna gosta sta prispela v Celje namestnik Gauleiterja Th. Müller Haccius. V okviru svečanosti je bila odprta tudi razstava del spodnjestajerskih slikarjev. Na velikem manifestacijskem zborovanju, na katerem je govoril zvezni vodja, se je zbralo nad 22.000 prebivalcev iz vsega celjskega okrožja. Velike svečanosti so bile zaključene v nedeljo popoldne s spornimi prireditvami, katerim je prisostvovalo nad 5000 gledalcev.

— Razširjanje socialnega zavarovanja. Šef civilne uprave na Spod. štajerskem je izdal uredbo o socialnem zavarovanju na Spod. štajerskem. Naredba je stopila v veljavo s 1. avgustom in prinaša znatno izboljšanje odnosno razširjenje socialnega zavarovanja. V bivši Jugoslaviji so bili ob socialnega zavarovanja izključeni vsi v kmetijstvu, vinogradništvu in gozdarstvu zaposleni delavci in uslužbenci. Z novo uredbo je pa razširjeno socialno zavarovanje tudi na te delavce in nameščence. Za vse panoge socialnega zavarovanja na Sp. štajerskem je pristojna izpostava socialnega zavarovanja v Mariboru.

— Novi grobovi. V Laiferspergu pri Mariboru je umrl trgovci in pesnik Rudolf Rišnik, star 44 let. V Mariboru je umrla čevljarjeva vdova Elizabeta Weingerl, stara 80 let. V Peklu pri Mariboru je umrl vinčar Ivan Weingerl, star 59 let. V mariborski bolnici je umrla znana gostilničarka Terezija Pogačnik, stara 49 let. V Celju je umrl dentist Henrik Zagorčnik iz št. Pavla pri Prebodu, star 51 let.

— Gibanje prebivalstva. Od 16. do 24. avgusta je bilo v Ptuj rojenih 7 otrok, poročili so se v tem času Adalbert Windisch s Terezijo Klek in Josip Kmetec s Pavlo Šostarič. Umrli so trije prebivalci. Na Pragerskem je bil rojen v istem času en otrok. V Slovenski vasi 3 otroci. V Laškem sta se poročila Karel Vrnč in Angela Uršič, umrl

vi ste zares Juan Mendoza? Vi? Saj to ni mogoče! Presenečeno je gledal razbojnik ravnatelja, ki je bil videti naenkrat ves izpremenjen. Kaj neki je mislil? Mar je bila to past? Ali pa?... Kaj se je pa zgodilo? Kaj pomeni to? Ravnatelj se je zasmel. Njegov smeh je bil škodoželjen. Tako se smeje človek drugemu, ki je pošteno nasegel. Juanu ta smeh ni bil prav nič po volji. Ravnatelj je pa stopil ta čas k polici, kjer je poiskal plateno vrečko in jo vrnil brezbrizno Juanu, rekoč:

— Tu je vaš potni list in denar. Meni je vseeno, hahaha! — Kaj je vam vseeno, don Pedro? — Nič, kaj pojdite, senor Mendoza! Tečite, bežite! Saj ne vem, če bi lahko storili kaj boljšega.

Mendoza je stal na pragu. Grozeče je meril s samokresom na ravnatelja in razmišljal. Potem je pa zagodrnjal: — Kako to? Kaj bi lahko storil boljšega?

Ravnatelj je počel v glasen smeh. Ni se mogel premagati, udaril se je po suhih kolenih in se krohotal, da mu je kar kri zalivala obraz. Potem se je pa zamajal počasi proti razbojniku, dokler mu ni le-ta nastavljal samokresa na trebuh in zakril nanj. Ravnatelj je kaj hitro postal resen. — Zakaj se smeješ, don Pedro? — Ker ste največji tepec Amerike. — Kako to?

— Ker sta dve leti, ki bi ju morali še odsedeti, pa guvernerji odredbi črtani. Da — črtani, razumete? Lepo ste se vedli in zato so vas pomilostili. V treh štirih dneh bi lahko mirno zapustili ta dom, ne da bi kdo vprašal po vas. In kaj ste storili namesto tega?? Da bi pridobili tri ali štiri dni, ste si nakopali polico na vrat, da vas bo znova zgrabila, da boste ponovno obsojeni in da boste morali odsedeti še ti dve leti. Nekateri ljudje res ne vedo, kaj bi počeli s svojim življenjem. Vi... tepec!

In don Pedro se je znova zakrohotal, da so se zasvetili njegovi beli zobje. Juan je stal presenečen na pragu. Skozi odprta vrata je pihljal hladen nočni veter. Nekje zunaj je lajal pes. Juan se je obrnil na ravnatelja, ki se mu je bil ta čas zopet zresnil obraz: — Ali mi obljubite pozabiti na ta dogodek, če ostanem tu?

Ravnatelj je priklimal. — In zaradi poskušenege bega ne bom kaznovan?

— Ne, Juan Mendoza, — mu je obljubil ravnatelj. — Ne boste kaznovani. To vam obljubim pod častno besedo.

Juan je molče slegel suknjico, vrnil ravnatelju plateno vrečko z dokumenti in odšel nazaj v svojo celico. Ravnatelj je odvlekel mladega paznika, ki še vedno ni ničesar razumel. Ko se je vrnil, je zaklenil Juanovo celico, potem se je pa ustavil dober meter od nje in vrnil Juanu cigareto: — Svojo obljubo bom držal, Juan Mendoza. Vse drugo je pa bila seveda zvijača. Kaj hočete? Med nama je vojna. V vojni je pa dovoljeno vse, mar ne? Sicer pa — morda priдем prihodnjič jaz na vrsto... In prižiga je Juanu cigareto, toda zelo previdno. Juan je željno vdihnil tobačni dim. Nekaj časa je trl zopet predse, potem je pa siskil skozi zobe: — No dobro — pa naj bo. Do prihodnjč, don Pedro!

je pa Jakob Povalej. V Rogalici Slattni je bilo rojenih 11 otrok, poročila sta se Anton Lovrenčak in Marija Strniša, umrli sta pa Alois Hornaus in Adam Schneider.

Beleznica

KOLENDAR

Dance: Četrtek, 3. avgusta: Evfemija, Doroteja

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Kresna noč
Kino Sloga: Gospod Maks
Kino Union: Pustolovci v zraku

DEZURNE LEKARNE

Dance: Dr. Piccoli, Tyrseva cesta 6, Hovevar, Celovška cesta 62, Gartner Moete — Zaloška cesta 47.

Z Gorenjskega

— Sportno in otroško igrišče v Medvodah. V neposredni bližini sotočja Sore in Save je bilo nedavno otvorenjo lepo sportno in otroško igrišče za mladino občine Medvod. Dan za dnem se zbira na njem razigrana mladina, da se zabava z veselimi igrami in spornimi vajami v okrepitve telesne moči in zdravja.

— Prelimenovanje dveh kolodvorov. S 1. septembrom sta bila preimenovana kolodvor Stein (Feistritz) v Stein (Oberkrain) in Stein (Feistritz Ladestelle) v Stein (Ladestelle Oberkrain).

— Otrošid vrtci v kamniškem okrožju. V krajevnih skupinah kamniškega okrožja, kjer imajo otroške vrtce, je vladalo zadnje tedne živahno vrvenje. Povsod so priredili vesele poletne svečanosti, na katerih so sodelovale otroške vrtnarice. Take svečanosti so bile prirejene v Ihanu, Črnučah in Komendi.

— Vojaki iz prve svetovne vojne so zborovali. V nedeljo je bilo v domu zborovanja vojakov iz prve svetovne vojne. Zbralo se je okrog 60 starih vojakov, med katere je Heinrich Burgstaller razdelil različne brošure s posvetilom okrožnega vodje. Zborovanje udeležencev iz prve svetovne vojne je bilo v nedeljo tudi v Lukovici. NSDAP je pa priredila nedavno v kamniškem okrožju šest zborovanj bojevnikov iz svetovne vojne. Na zborovanju na Vačah je govoril okrožni vodja Pilz, v Moravčah je govoril deželni svetnik dr. Dovjak, v Lukovici okrožni kmetijski vodja Burgstaller, v Krašnji in Lukovici sta nastopila ista govornika, v Dobu pa okrožni kmetijski vodja Burgstaller sam.

— Zbirka za nemški Rdeči križ. Druga cestna zbirka za nemški Rdeči križ je vrgla v kamniškem okrožju 30.000, v kranjskem 32.576 in v radovljskem 21.000 mark.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 5. septembra, ob 17.30: Zaljubljena žena. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Radio Ljubljana

PETEK, 4. SEPTEMBRA 6942-XX

7.30: Pisana glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Koncert sopranistke Rezičke Lipušček-Korintnikove. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.25: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance. Glasba za godalni orkester. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Novi orkester, vodi dirigent Fraga. 17.35: Koncert tria »Emona«. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Simfonična glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Koncert dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaske pesmi. 20.45: Znanj dueti. 21.15: Koncert Ljubljanskega Komornega tria (M. Lipovšek: klavir, A. Dermelj: violina, C. Sedlbauer: čelo). 21.55: Koncert vsake muzike. 22.15: Nicotera: Pogovori s Slovenci. 22.25: Koncert athena B. Sturm-Stritar. 22.45: Poročila v italijanski.

RAZNABALEC

Šef uradi pošlje raznabalec, da poravnava v mestu nekaj računov. Vrne se opoldne pijan.

— Kaj je pa to? — vzkligne šef. — Saj ste pijani ko čep.

— Veste, gospod šef, komur koli sem plačal, vsak me je počastil s šilcem ali kozarčkom dobre kapljice...

— Zares? Ali pa ni bilo med njimi prav nobenega abstinenta?

— Pač, nekaj jih je bilo, toda njim sem poslal denar po svoji ženi.

Razbojnik Juan na begu

Z železno pestjo je stisnil svojemu pazniku vrat in mu pogledal prav ob blizu v prestrašene oči. Paznikov obraz je posinil in usta so zajecjela nekaj nerazumljivega. Toda Juan se ni zmenil za to. Z divjim poželenjem je pritisnil svoj obraz na železno mrežo svoje celice, skozi katero je pose

Rivolgersi: **GENOVA — Via San Luca No 2.**

Umetnine in njihova usoda

Ameriški bogataši so pokupili v Evropi za milijonske dolarske vsote vrsto najznamenitějšíh slik in jih odpeljali v Ameriko — Kako je nekaterim slikam rasla denarna vrednost

Bivši ameriški državni tajnik Andrew W. Mellon je docela izpraznil svetovno znano petrograjsko Eremitažo. Ko so v Rusiji zavladali boljševiki, so kmalu začeli razprodajati umetnine, ki so bile zbrane v Petrogradu. Potrebovali so za svoje smotne milijone dolarjev in ponudili so zanje umetniške zaklade bivše carevine. Med vsemi bogataši, ki so se takrat udeležili razprodaje umetnin, je bil najpomembnejši Mister Mellon. Boljševikom je izplačalo okoli 40 do 50 milijonov dolarjev (v približni takratni vrednosti 200 milijonov zlatih mark), zato pa si je izbral iz prekrasne zbirke najboljše rovine. Takrat so v njegovo last prešle mnoge Raffaelove, Ticianove, Botticellijeve mojstrovine, nadalje slike Jan van Eyka in kakih 20 prekrasnih Rembrandtov. Do danes je ostalo neznan, koliko slik je Mellon odnesel iz Eremitaže, kajti v Mellonovem muzeju v Washingtonu jih je razstavljenih »le« za 19 milijonov dolarjev. V dobi inflacije je Mellon zmanjšal tudi nemško umetniško posest. Takrat je prešla v njegovo last v hannoverskem muzeju se nahajajoča Holbeinova slika »Portret kralja Eduarda«, nadalje nekaj Watteaujevih slik in Lancretsov »Camergo«, ki ga je Friderik Veliki nabavil za Potsdam. Vse te slike so bile prenešene v Ameriko.

Ta naglica ameriškega zbiranja umetnin, ki jo je začel Morgan z geslom »za najboljše mi ni nobena cena previsoka«, je zelo oškodovala tudi Italijo. Ker se je Italija zavarovala proti izvozu umetnin z zakonom o zaščiti umetnin, so se Američani lotili tihotapstva. Tihotapjenje umetnin je postal priljubljen sport ameriških finančnih močestev in po izvršenih dejanjih so se hvaleži s svojimi podvigi. Tako je n. pr. ameriški bogataš Wiedener iztihotal leta 1910. slovit van Dycksov portret »Dame z zamorecem« v železni cevi, ki jo je vložil v svoj avtomobil. Tako, da je navidez bila sestavni del mehanizma. Njemu se je tudi posrečila »mojstrovina«, da je v svoji zbirki v Filadelfiji zbral tri slike Jana V. Vermeera van Delta (iz čigar roke nam je ohranjenih le 32 slik). Drugi bogataš E. Huntington je kupil leta 1925. Gainsboroughovo sliko »Blue Boy« za 3 milijone mark. Stvar se je razvijala tako, da je leta 1925. nek umetniški zgodovinar napisal tale stavek: »Če ne nastopi popolna sprememba v svetovnem položaju, se smemo dejansko bati, da bodo vsa največja umetniška dela prepeljana v Ameriko.«

Seveda je to ameriško nekritično zbiranje umetnin, ki se je hotelo predvsem postavljati za velikimi vsotami in je praviloma nastopalo brez pravega poznavanja umetnosti, zbralo onstran oceana tudi mnogo ničvrednih in ponarejenih slik. Tako je nastal francoski rek, ki pravi: »Corot je v vsem svojem življenju naslikal okoli 4000 slik. Od teh jih je samo v ameriških zbirkah in zasebni lasti 5945.« Pred pol ure so razburjeni ljudje zaradi silne vročine postali živčni. Tri četrtine vseh navzočih je prišlo očito zaradi Milletovega »Angelusa«. Ko je bila slika okoli pete ure stavljen naprda, je spreltel vso galerijo dolg, razburjen drget. Dotlej so vsi sedeli, tedaj pa so vsi vstali. V eni minuti so ponudbe za »Angelusa« zrasle na 300.000 frankov. Na eni strani dražita dve ameriški skupini, na drugi pa Antonin Proust, opolnomočenec francoske vlade. Čim se cena za sliko dvigne za nadaljnjih 100.000 frankov, se razleže v dvorani ploskanje. Pri 450.000 frankih je ena ameriška skupina nehala ponujati, druga pa je še vztrajala in zdelo se je, da je odločena odpeljati mojstrovino v Ameriko. Neverjetna strast se je polastila vseh duhov. Sedaj se je začelo mešati v igro patriotsko čustvo. Ljudje se stiskajo okoli Prousta, na katerega obrazu se očituje, da je pripravljen opustiti boj, in mu kličo: »Bravo! Nikar ne izgubite poguma! Ne pustite, da nam »Angelus« uide! Če vam primanjkuje denarja, vam ga bomo mi zbrali.« In znova stoji Proust v boj ter ponudi 500.000 frankov. Bučice odobravanja je sprejel njegovo ponudbo. Nasprotniki so takoj ponudili 500.001. Bled od razburjenja je Proust dražil, prisiljen po svojih tekmecih, do 553.000 frankov. Ključno je padlo, »Angelus« mu je bil prisojen.

To je poročilo o dražbi umetniške zbirke industrijca Secretana, ki je bila v Parizu 1. julija 1889., ko je bil Milletov »Angelus« rešen za Francijo. Leta 1889. je Millet ponudil sliko Louvreu za 5000 frankov, pa je vodstvo muzeja odklonilo nakup. Leta 1876. se je slika pojavila pri pariških

trgovcih z umetninami in je bila znova ponudena francoski vladi, tokrat že za 25.000 frankov. »Zelo radi bi kupili,« so dejali gospodje iz Louvrea, »toda danes ne moremo plačati 25.000 frankov za to, kar nam je bilo ponudeno pred nekaj leti za petino te cene!« Tako je sliko kupil takrat v Parizu stalno bivačji Američan po imenu Wilson. Leta 1883. je Wilson dal svojo zbirko umetnin na dražbo. Generalni ravnatelj Louvrea se je že prej pogajal z Američanom in mu ponudil 50.000 frankov za sliko. Wilson se za njegovo ponudbo ni zmenil, namignil mu je pa, da bi Milleta morda daroval francoski vladi, če —? in pokazal je pri tem na prazno gumbnico... Takoj so razumeli in mister Wilson je postal vitez francoske častne legije. Razen tega so se dogovorili, da pride »Angelus« (tako rekoč kot vaba) vendarle na dražbo, izdral pa ga bo posrednik mistra Wilsona za smešno visoko ceno 150.000 frankov.

Rečeno, storjeno, pa — zgrešeno! Na dražbo je prišel tudi agent industrijca Secretana, ki mu je prav tako ugajala Milletova slika. Zastopnik mistra Wilsona se je že začel potiti, ker je imel tako neuklonljivo tegmecko. Ko je ponudil ceno 150.000 frankov, je njegov tekmecek takoj ponudil 160.000. To je bilo preveč. Wilsonov agent ni imel višjega pooblastila. Tako je prišel »Angelus«, za katerega je generalni ravnatelj Louvrea pripravil v muzeju že lep prostor, v posest Secretana in Američan Wilson je bil zastopnik imenovan za viteza Častne legije. Zopet je moral Louvre čukati.

Končno je prišlo 1. 1889. do velikega zloma na trgu z bakrom. Industrijec Secretan je bankrotiral in moral je prodati svojo zbirko na dražbi. Sedaj je francoski vladi končno le uspelo to majhno, toda izredno lepo sliko, ki so jo pred 20 leti odklonili za 5000 frankov, kupiti za 553.000 frankov.

Slikarji nimajo vedno radi tolikšnega stopnjevanja cen. Takratni dražbi Secretanovih slik je prisostvoval tudi slikar Degas in, spominjajoč se mrtvega prijatelja

Milleta, ki je »Angelus« moral prodati za 1200 frankov, je rekel: »To je nečuvstvo, slikarstvo je enostavno onečašeno«. Toda enako se je zgodilo z neko njegovo sliko. Leta 1912 je bila v Parizu prodana Degasova slika »Plesalka na drog« za 435.000 frankov. Degas je le zmajal z glavo: »Slikarji sličimo cirkuškimi konjem, mi dirkamo, drugi pa stavijo cene, svoječasno sem za sliko dobil 500 frankov!«

Slike Corota je bilo mogoče dobiti okoli 1. 1870 pri pariških trgovcih z umetninami povprečno za 300 do 400 frankov. Leta 1912. pa je neka Corotova slika prinesla 150.000 frankov in leto dni kasneje neka druga 310.000.

Leta 1876 so na dražbi prodali del slovite zbirke barona Schneider-Creusota. Na prodaj sta bila stavijena tudi dva Rembrandtova portreta (Pridigar Alenson in njegova žena), dve odlični umetnini iz mojstrovih mladih let. Oklicna cena je znašala za obe 50.000 frankov. Ko je dražilec imenoval to vsoto, je vsa dvorana bruhnila v smeh. Med splošnim odobravanjem je nek trgovec z umetninami iz Kölna izjavil, da položaj za obe 1.000 frankov. Nato so obe sliki umaknili z dražbe. Leta 1906. je ameriški zbiralec Wiedener ponudil sinu umrlega barona Schneiderja tri milijone zlatih mark za pridigarsko dvojico. Baron Schneider ni hotel pa oba Rembrandta za to ceno ni hotel prodati!

Veliki nemški romantik Kaspar David Friedrich, za katerega slike plačujejo danes do 100.000 mark, je svoječasno prodal svojo slovito sliko »Visokogorski gozd« za 83 talirjev. Dve leti po njegovi smrti (1840) je bilo 30 njegovih slik prodanih na dražbi Reimerjeve zbirke za niti ne sto talirjev...

Wilhelma Leibla portret plemiča von Pervalla »Loveca« je bil 1. 1890. ponuden Stadelsovega muzeju v Frankfurtu ob Meni za 2.000 mark. Vodstvu muzeja se je zdelo cena previsoka in zato so nakup odklonili. Pet let kasneje je bil portret kupljen za berlinsko državno galerijo, ki je plačala zanj 50.000 mark.

Melioracija zemljišč v Evropi

Načrti za melioracijo v Franciji, Rumuniji, na Slovaškem, v Bolgariji in Protektoratu

Na osnovi posebnega julija 1941. izdane zakona izdelujejo v Franciji velike melioracijske načrte. Po podatkih, ki jih je objavila »Le genie civil« bodo prva dela izvršena v zamernem ozemlju Sologne južno od srednje Loire. Gre za zemljišča, ki merijo približno 300.000 ha in ki so jih že pod vladno Napoleona III. izboljševali z izkopavanjem jarkov za odtok vode. Po takratnih delih so že lahko sejali pšenico in oves, med tem ko sta prej komaj uspevali rž in ajda. Polja, ki jih je zelo lahko namakati, so zlasti primerna za povrtnino. Drenaža pa se je obnesla šele po letih. Stevilo prebivalstva je naraslo in z njim se je večala tudi proizvodnja. Znatel del Sologne je primeren predvsem za gozdno gospodarstvo in vsa drevesa, vključno sadna drevesa, zelo dobro rodijo.

Dela, za katera izdelujejo sedaj načrte, naj bi izboljšala gospodarsko izkoriščanje Sologne. Povzdignila naj bi predvsem kmetijstvo z živinorejo, znova naj bi se veliki deli pogozdili, predeli zaliti z vodo pa naj bi bili koristno izrabljeni za gojitev rib. Sologne je le redko naseljena in bi se moglo na nji naseliti še okrog 100.000 prebivalcev. Računajo, da bi ta pokrajina mogla zalagati Pariz z vsemi živili potrebnimi potrebščinami. Imenovan je bil poseben komisar, da izvede vsa dela, ki so predvidena za melioracijo Sologne.

Zelo velike melioracijske načrte izdeluje tudi Rumunija. Meliorirati hočejo veliko pokrajino v severni Moldaviji v velikosti 120.000 ha. Zemlja je bila doslej skoraj neuporabna zaradi stalnih poplav in zemeljskih plazov. Upajo, da si bodo pri teh delih pridobili bogata izkustva, ki jim bodo kasneje koristila pri izdelovanju drugih melioracijskih načrtov.

Slovaška je za rešitev vprašanj, ki se tičejo izboljšanja zemeljskih donosov in melioracije zemlje predvsem v kmetijski svrhe, ustanovila državni preizkusni zavod, v katerem izvajajo mehanično, fizikalno in kemično analizo zemlje. Od tega se nadejajo bistvenega izboljšanja kmetijske pro-

izvodnje. Izračunali so, da bi mogli s 100 milijoni slovaških kron izboljšati 5257 ha neobdelane zemlje in 7597 ha divjine in jo dati na razpolago za kmetijsko obdelovanje. V ta namen so razpisali za pridelovanje 30 slovaških kron za vsak stot pridelanega žita.

Bolgarija je v svojem državnem proračunu ustanovila fond za izboljšanje in povečanje kmetijske uporabne zemlje v višini 656.50 milijonov levov. Od te vsote odpade na obratne glavne za vodne sindikate 130 milijonov levov, za izvedbo vodovodnih del pa 125 milijonov levov. Izboljšanje narodne zemlje in divjine je dobilo danes smisel kakor splošno vsaka večja proizvodnja, kajti kmetom je zagotovljen odkup pridelkov po rentabilnih cenah.

Po uvedbi obveznega preizkusa zemlje leta 1940. je bilo v Češkoslovaškem protektoratu izvršenih že lani 75.000 zemeljskih preiskav. Ugotovljeno se bile pri tem reakcije, potreba po apnu in preizkušena vsebina fosforjeve kisline. Na osnovi zbranih podatkov je mogoče napraviti pravilne gnojilne načrte.

Mihail Fokin umrl

V New Yorku je umrl znani plesni mojster in koreograf, prvak bivšega carskega baleta v Petrogradu Mihail Fokin, star 62 let. Njegovo ime je bilo znano po vsem svetu in njegovi plesi so bili vedno največja privlačnost velikih baletnih odrov. Ena najbolj znanih njegovih plesnih točk je bil »Umirajoči labod«, ki so se v nji proslavile najbolj znane plesne umetnice. Fokinova plesna umetnost je prišla do največje veljave v carskem baletu v Petrogradu. Fokin je mnogo storil za razširjenje ruskega baleta po vsem svetu. Po boljševiški revoluciji se je najprej napotil v Stockholm, potem pa v Ameriko, kjer je ustanovil plesno akademijo. Tu je vzgajal nov naraščaj baletnih plesalcev.



Koncentracija angleških oklopnih vozil in mehaniziranih pripomočkov, ki so bili zajeti med zadnjimi akcijami

Misleči obveščevalni aparat

Podoben je telefonski celici — Vsa obvestila so strogo zaupna

V švicarskem obmejnem mestu Baslu na tromeji Švice—Nemčija—Francija so postavili na trgu pred glavnim kolodvorom obveščevalni avtomat, ki je na zunaj podoben telefonski celici in nosi jasno čitljiv napis »Orientacija«. Avtomat, ki si ga izmisli neki mešanec mesta Basla, pomeni dragoceno prometno-tehnično pridobitev, ki je važna zlasti za tujega obiskovalca mesta, ki ne obvlada deželnih jezikov in se zaradi tega pri iskanju določenih cest ali zvez ne more znajti.

Kako se avtomat uporablja? V celici ležijo sezname cest, posebnosti, ki si jih je vredno ogledati, in seznam vseh baselskih trgovin. Ko obiskovalec avtomata najde v seznamu, kar išče, je vsako nadaljnje spraševanje zanj odveč, kajti vse potrebno za doseg cilja mu pove avtomat. Vanj vrže novce za 20 stotnik, zavrti v seznamu za svoj smoter ugotovljeno pripadajočo številko (kakor postopamo to pri telefonskih pogovorih) na iskalni plošči in pritisne na tipko »izdaja načrta«. Nekaj sekund šumi in repota v strojih avtomata, nato pa mu ta vrže barvan načrt Basla velikega formata, s katerim se more tuje — jasno in absolutno zanesljivo — orientirati o poti in sicer najkrajši in najprimernejši, ki ga privede do iskanega cilja.

V načrtu najde najprej zaznamovan kraj stojišča avtomata, nato pa pregledno z velikimi rdečimi pikami zaznamovano pot, ki ga vodi do njegovega cilja. Če ne mara iti peš, temveč se hoče peljati s tramvajem, je v levem spodnjem kotu načrta označeno, katere tramvajске proge mora uporabiti, kje mora vstopiti, v kateri smeri se mora peljati in koliko stane vožnja. Ker ne pelje vsaka tramvajska proga naravnost do cilja, je v desnem spodnjem polju načrta označeno, na kateri postaji mora prestopiti in na katero progo mora prestopiti. Enako nasvetuje avtomat tudi uporabo avtobusnih prog in prog podzemne železnice.

Vsa obvestila avtomata so strogo zaupna. Noben neveljan gledalec ne more izvedeti za cilji, ki ga želi doseči uporabnik aparata. Zlorabe v tem smislu so izključene. Avtomatni vrtili poti v mestni načrt so tako jasni, da so razumljivi tudi ljudem, ki ne znajo uporabljati načrtov. Razen prometnega načrta mesta Basla je na drugi strani načrta, ki ga izda avtomat, še zemljevid okolice Basla, načrti tramvajskih gorskih in avtobusnih prog in končno pregled zanimivosti mesta, ki si jih je vredno ogledati, in še kratka zgodovinska pojasnila.

Nove takse na alkoholne pijače

Agencija »Agit« poroča: S 1. januarjem 1943-XX so določene naslednje takse za dovoljenje nadrobne prodaje alkoholnih in žganih pijač: V občinah z več ko 300.000 prebivalci plačajo luksuzne postrežbe za nadrobno prodajo alkoholnih pijač 1200 lir, postrežbe I. kategorije 900 lir, postrežbe II. kategorije 600 lir, postrežbe III. kategorije 400 lir, ostale kategorije 250 lir. V občinah z več ko 100.000 prebivalci, toda z manj ko 300.000, plačajo luksuzne postrežbe za nadrobno prodajo alkoholnih pijač 1000 lir takse, postrežbe I. kat. 800 lir, postrežbe II. kat. 500 lir, postrežbe III. kat. 300 lir, ostalih kategorij 220 lir. V občinah s prebivalstvom od 25.000 do 100.000 plačajo za zadevno dovoljenje luksuzne postrežbe 800 lir, postrežbe I. kat. 500 lir, postrežbe II. kat. 350 lir, ostalih kategorij 200 lir. V občinah z 10.000 do 25.000 prebivalci plačajo vse kategorije 180 lir. V občinah s prebivalci do 10.000 postrežbe vseh kategorij 150 lir.

Za dovoljenje nadrobne prodaje žganih pijač, ki ga izdaja prefekt bodo veljavne naslednje takse: V občinah z več ko 300.000 prebivalci luksuzne postrežbe 1800 lir, postrežbe I. kat. 1200 lir, postrežbe II. kat. 900 lir, postrežbe III. kat. 700 lir, ostale kategorije 500 lir. V občinah s 100.000 do 300.000 prebivalci luksuzne postrežbe 1500 lir, postrežbe I. kat. 900 lir, postrežbe II. kat. 700 lir, postrežbe III. kat. 600 lir, ostale kategorije 450 lir. V občinah in naselbinah s 25.000 do 100.000 prebivalci plačajo za zadevno dovoljenje luksuzne postrežbe 1000 lir, postrežbe I. kat. 800 lir, postrežbe II.

kat. 600 lir, ostalih kategorij 400 lir. V občinah in naselbinah z 10.000 do 15.000 prebivalci plačajo postrežbe vseh kategorij 350 lir. V občinah s prebivalci do 10.000 postrežbe vseh kategorij 300 lir.

V primeru omejitve potrošnje morajo plačati alkoholne prodajalnice za dovoljenje Prefekta ali pa oblasti javne varnosti 500 lir. Za vsakoletno obnovo 250 lir. Za časovno dovolilnico, ki jo izda oblast javne varnosti in klimatičnih in zdraviliških krajev se plača taksa 750 lir, časna taksa za prodajo ob priliki sejmov in praznikov 10 lir.

Zabava ameriških vojakov

V ameriški vojski skrbje tudi za zabavo in razvedrilo vojakov. V ta namen so ustanovili poseben urad za zabavo. Urad ima na razpolago na tisoče brhkih deklet, s katerimi vojaki v prostem času plešejo. V Washingtonu se je pa formalizirala ženska bataljon, ki prireja v mestu vojaštvo namenjene plesne. Bataljon ima 50 čet po 200 deklet. Steje torej 10.000 deklet in ima tudi lastne častnike.

V ZAPORU

— Kaj ste že zopet tu? Jaz sem pa mišlil, da vas bo prva kraven poboljšala.

— Saj me tudi je, toda postal bi rad še boljši.

NAJBOLJŠE ZDRAVILO

— Kaj ti je rekel zdravnik o moji bolezn?

— Draga ženica, rekel je, da imaš razvane živce in zato pojdeš letos na počitnice na kmete. Potrebna sta ti tišina in monotonost.

— Če je tako, moraš pa tudi ti z menoj.

D. Du Maurier:

Prva žena

R o m a n

Recite bobnarju, naj me naznani,« sem mu dejala. »Z brčanjjo, saj veste kako? In potem naj naznani Miss Karolino de Winter. Rada bi presenetila gospodo, ki stoji tu spodaj.« Srce mi je brezumno razbijalo, lica so mi žarela. In vendar, kako zabavno je bilo! Blazno, smešno, otročje zabavno! Nasmehnila sem se Klarisi, ki se je stiskala na hodniku, ter privzdignila široko krilo. Nato sem se za trenutke zdrznila, ko je zabrcal boben in napolnil dvorano s svojimi odmevi. Videla sem, kako so ljudje ob znožju velikih stopnic presenečeno in osuplo pogledali kvišku.

»Miss Karolina de Winter,« je oznanil godbenikov mogočni glas.

Stopila sem prav na začetek stopnic in obstala, s smehljajem na obrazu in s klobukom v roki, kakor dekla na sliki; nato sem počasi krenila nizdol, pričakujoč, da me pozdravita ploskanje in smeh. Toda nihče ni zaploskal, nihče se ni gnil.

Vsi so molče in kakor okameneli strmeli vame. Beatrice je pridušeno vzkliznila in se zgrabila za usta. Se vedno se smehljaje sem položila roko na ograjo stopnic

83

»Dober večer, gospod de Winter,« sem izpregovorila.

Maksim se ni ganil. S kozarcem v roki je strmela vame. V njegovem obrazu ni bilo niti kapljice krvi. Pepelnata bledeca ga je pokrivala. Videla sem, da je Frank stopil k njemu, kakor bi mu hotel nekaj reči, Maksim pa ga je odrinil. Obstala sem, čeprav sem imela nogo že na prvi stopnici. Nekaj je moralo biti narobe; ali mar ne razumemo, za kaj gre? Zakaj me Maksim tako gleda? In zakaj stoji vsi drugi kakor hipnotizirane lutke?

Tedaj je storil Maksim dva koraka proti stopnicam, ne da bi odtrgal oči od mojega obraza.

»Kakšna šala je to?« je zavpil. Oči so se mu srdito zablistale. In tisti pepelnati blede obraz...

Nezmožna, da bi se premaknila, sem stala na mestu, z roko na ograji...

»Portret,« sem zajecjala, polna groze nad njegovimi očmi in njegovim glasom. »Portret... tisti, ki visi v galeriji.«

Dolg molk. Negibni smo gledali drug drugega. »Kaj pa je?« sem rekla, z občutkom, kakor bi me nekdo davil za grlo. »Kaj sem storila?«

Da vsaj ne bi tako strmeli vame s tistimi nemimi, okamenelimi obrazi. Da bi vsaj kdo kaj znil...

Ko je Maksim nazadnje izpregovoril, nisem več spoznala njegovega glasu. To je bil mrzel, mrtvaško miren glas, ki ga nisem bila še nikoli slišala.

»Pojd in se preobleki,« je rekel. »Vse eno je, kaj denes nase. Večerno obleko, kakršno koli.«

Hotela sem odgovoriti, pa nisem mogla; bila sem kakor ukleta od njegovih oči, ki so edine še živele sredi blede krinke njegovega obraza.

»Zakaj tako stojiš?« je vprašal. Njegov glas je bil čudno rezek. »Ali nisi slišala, kaj sem rekel?«

Tedaj sem se obrnila in v slepem diru planila pod stebrovje, odhod pa na hodnik. Kakor v sanjah sem imela prepadni obraz godbenika, ki me je bil naznanil. Smuknila sem mimo njega in se opotekala, ker nisem gledala, kam stopam. Solze so mi jemale vid. Nič več nisem vedela, kaj delam. Klarisa je bila izginila. Hodnik je bil prazen. Omamljena in zbegana sem pogledala okrog sebe. Videla sem, da so vrata, ki vodijo v zahodno krilo, odprta; nekdo je stal na pragu.

Bila je gospa Danvers. Nikoli ne bom pozabila sovražnega in zmagozlasnega izraza, ki ji je pačil obraz. To je bil obraz vzradoščenega peklenskega. Smehljala se mi je!

Jaz pa sem bežala, bežala po dolgem, tesnem hodniku, vse do svoje sobe, se opotekala in se zapletala v vlečko kostuma.

XVII

Klarisa me je blela in prestrašena čakala v spalnici. Komaj me je zagledala, so se ji ulile solze. Ne da bi rekla besedico, sem jela trgati obleko s sebe, da se mi je svila kar vriskala pod rokami. I tudi tako ni šlo; Klarisa, ki je še vedno glasno jokala, mi je priskočila na pomoč.

»Pomiri se Klarisa, saj nisi ti kriva, sem rekla;

toda zmajala je z glavo, in solze, ki so ji drle po licih se niso ustavile.

»Vaša obleka, gospa, vaša lepa bela obleka...«

»Nič ne de. Ne najdeš kaveljcev? Evo jih tu, na hrbtu... In tu mora biti še eden, samo ne vem, kje...«

Z drhtečimi rokami je šarila okrog kaveljcev, pa jih ni mogla odprti, kakor tudi jaz sama ne; ves čas sem slišala njeno hlipanje izza hrbtna.

»Kaj boste zdaj oblekli, gospa?« je vprašala.

»Ne vem. Ne vem.« Nazadnje so bili kaveljci odpeti, in obleka je padla z mene. Rajši bi ostala sama, Klarisa,« sem dejala. »Bodi tako prijazna, pa pojdi. Nič ne skrbi, ni mi slabo. Nehaj misliti na to, kar se je zgodilo. Narobe, hočem, da se nočjo zabavaš.«

»Ne morate, da vam zlikam kakšno obleko, gospa?« Gledala me je z zabrekli, še vedno solznimi očmi. »Niti minuto ne bo trajalo...«

»Ne,« sem odgovorila. »Pusti, kar pojdi. In... Klarisa?«

»Da, gospa?«

»Nikar... Nikar nikomur nič ne pravi o tem, kar se je zgodilo.«

»Ne, gospa.« In že se je udrl nov potok solz.

»Ne kaže se takšna pred drugimi,« sem rekla. »V svojo sobo pojdi pa si malce izper oči. Saj ni za kaj jokati, prav res da ne.«

Nekdo je potrkal. Klarisa se je prestrašeno ozrla vame.